

O tom, jak jsme volní a putujeme k cíli (příkázání 1. a 2.)

Text: čtení + Mk 1,14-15

j+s 15.9.2013

čtení: Ex 20,2-6

Iřekl Hospodin: “Já jsem tvůj Bůh, nebudeš mít jiné bohy mimo mne.” Tak zní první příkaz, který Hospodin lidu dal (a Mojžiš vyřídil). Je to opravdu příkaz, není to smlouva ani smlouvání: když je někdo něčí bůh, může mu dávat příkazy, o nichž se nediskutuje.

“Já jsem tvůj Bůh” – přátelé, to by mohl říct každý, že je náš bůh a že vedle sebe nesnese jiného. Jenomže ne každý může dodat, co řekl Hospodin dál. “Jsem tvůj Bůh a poznáš mě podle toho, že jsem tě vyvedl z otroctví.” Tohle už každý říct nemůže. “Trpíš-li nesvobodou, já jsem tě do ní nezavlekl, naopak jsem ti z ní prošlapal cestu ven. Je-li pro tebe život absurdní čekárna na kata, já jsem ti prostříhal cestu na světlo.” Tohle o sobě každý říct nemůže. Slibovat do budoucna dovede leckdo leccos, ale Hospodin ukázal na své minulé skutky a oni mu věřili, protože to tak prožili nebo jim to dosvědčili jejich předkové.

Právě já, který jsem ti dopřál smysl života a volné ruce k tomu, jsem tvůj Bůh, nikdo jiný. Nikdo vám nemá co poroučet, pokud jde o smysl života, a nikdo vás nemá co ponižovat, pokud jde o to, odkud jste přišli a jací jste. Ve víře jsme svobodní. Příkaz číslo 1.

Jak jsme tak svobodní a volní, neměli bychom přeslechnout příkaz číslo dvě. Ten praví, že nejsme páni světa ani stvoření. Náš život dostal smysl, ale ten smysl máme před sebou (nebo nad sebou), ale ne v sobě. Smyslem mého života nejsem já, není jím ani to, co mám nebo co dělám, a není jím ani to, co mě fascinuje na zemi nebo co si představuji na nebi nebo čeho se bojím pod zemí. Žiju přece pro něco, co mi přesahuje přes hlavu, žiju pro někoho, kdo mě potřebuje (a já jeho).

Takhle bych dnes pracovně shrnul první dvě příkázání z desatera: 1. Ve víře jsme svobodní. 2. Ve víře máme před sebou cíl.

Ve víře jsme svobodní (a nemáme to měnit zas za nějakou další otročinu) a ve víře máme před sebou cíl (a nemáme ho opustit jen tak kvůli něčemu, s čím se setkáme cestou).

Účastníci tohoto setkání, při němž dostali desatero směrůvek do života, zrovna putovali pouští, to je známá věc. Znamé je i to, že už toho putování a jeho potíží měli plné zuby. Což není nic neobvyklého: člověk úpí v nějakém druhu poroby a touží se z ní dostat ven, a když to pak nastane, nebývá mu to dost dobré. Ani těmhle nebylo dost dobré, že jsou z nejhoršího venku. Teprve si museli zvykat a učit se, co to obnáší mít volné ruce a cíl před sebou.

Nikdo nebude vládnout nad našimi dušemi (příkázání první); ani my sami, abychom nepodlehli pokušení dosadit si na trůn v duši něco z toho, co se nám líbí nebo čeho se bojíme (příkázání druhé).

Volné ruce a cíl před sebou. Tak se na tu cestu vydali. Říkáme té předlouhé cestě dějiny. Taky po ní jdeme. Odkud kam dějiny vlastně jdou, to já říct neumím. Jen to, že jsme poutníci na cestě a že když se spolehneme na to, co Bůh říká, máme volné ruce (neměňte to za žádná nová pouta) a máme před sebou cíl (neměňte to za žádné vrabce v hrsti ani holuby na střeše).

Čekali – tamti poutníci v poušti – kdy k tomu cíli konečně dorazí. Snili o zaslíbené zemi. Tu dostali, ale to ještě není cíl, ten je dál. A tak čekali, byli netrpěliví, občas skleslí a někdy dostali chuť celý ten Boží podnik hodit za hlavu a dát se do party s někým jiným než s Hospodinem. Porušili tím obě první přikázání, ale když to udělali, zjistili, že se tak moc nestalo. Když se proti těm příkazům proviníte, nesrazí vás kvůli tomu blesk. Jenže – to se v zadání těch příkazů praví – na naše experimenty se zradou, lhováním, sobectvím či nenávistí (zvláště na ty kolektivní) někdo doplatí, možná až další generace, a ne jedna. Zatímco naše spoléhání na věrnost, na naději, na sílu lásky jim bude přinášet dobré ovoce ještě mnohem déle.

Dějiny jsou plné obojího: zbabělosti i kuráže, nenávisti i lásky, zrady i věrnosti. Jediné, co z toho ční bez výkyvů, je Boží spolehlivost (již jsme si zvykli potvrzovat slovem amen). Ta je pevná jak skála, na níž se dá stavět (zatímco lidské kvality jsou proti tomu poněkud sypké a stavba postavená na nich je v ohrožení).

Říkám to všechno jako příběh o dávných lidech v poušti a o jejich potomcích, ale že jsme v kostele, rozumíme, že je to všechno právě tak i o nás. I dnes je Boží spolehlivost pevná.

A pak se stalo (když už to putování dějinami přišlo lidem jaksi dlouhé), že se na jevišti objevil Boží syn a chtěl lidem říct něco moc důležitého. Evangelista Marek to shrnul, co nejstručněji uměl: “Naplnil se čas a přiblížilo se Boží království.” Neumím žádnou definici Božího království, ale tuším, že je to právě to, o čem jsem před chvílí mluvil jako o cíli před námi. Zkrátka: už je tu čas, kdy se ten cíl přiblížil. Přišel tvůj Bůh a vysvobodil tě z bloudění bez cíle; a že do cíle netrefíš nebo nedojdeš, naplnil se čas a Boží cíl se přiblížil sám.

Co to pro člověka znamená? I to Marek z Ježíšova kázání stručně zapsal: “Zastavte se, lidi, přemýšlejte a udělejte si na sebe čas. Víte vůbec, kdo jste a odkud a kam jdete? Udělejte si v duši inventuru a pusťte do ní evangelium.”

Tohle kratičké kázání, jak ho Marek zapsal, vlastně neříká mnoho nového oproti tamtěm starým příkazům. I Ježíš tu slibuje, že náš čas neplyne od desíti k nule, ale že se přiblížilo něco, co proroci slibovali jakožto naději. Tak si v duši pro tu naději udělejte místo a ničím ji nezhazujte.

Jedna novota však u Marka proti onomu starému příběhu je. Zatímco v pouštním vyprávění se lid přímo setkal s Hospodinem (prostřednictvím Mojžíšovým), v každodenním životě se jim to jaksi nestávalo, jejich zkušenost byla jiná. Boha nikdy nikdo neviděl (a to se pak modlám člověk hůř brání). Evangelista Marek nám v tom vyšel vstříc a vypráví příběh evangelia jako učedník. Jako jeden z nás: stojíme přímo na jevišti světa, jsme hlavní postavy na jevišti svého života, vnímáme, co bylo, rozhlížíme se, co se děje dnes, ale netušíme, co bude zítra, a ani trochu nevidíme do nebe.

“Pardon, ale já tu Boha nikde nevidím, aspoň v Jihlavě ne,” může někdo namítnout a já, křesťan, mu na to markovsky můžu říct: “Já taky ne.” Neuvidíme tu nikde Boha, a přece tady je. Jak? Třeba jako ten cíl, co se přiblížil. Jako naděje, která přemáhá zoufalství. Jako volnost pro spoutané ruce.

“Pardon,” může někdo namítnout, “a co když je to obráceně, co když jsou od Boha naopak ta pouta a zoufalství?” A já křesťan mu to nevyvrátím. Jen si vzpomenu na staré Boží příkazy: ve víře jsme svobodní a máme před sebou cíl. A na Ježíšova slova si

vzpomenu: že je ten cíl blízko, tak ať si opět uvolníme ruce od harampádí a necháme si odstranit pouta.

Víra se nedá vnutit (jako se nedá vnutit třeba láska). Nedá se ani naučit: není to břímě, poklad ani nauka, víra se děje, je to vztah, a důležitý. Boží vztah k nám (kvůli němu chodíme do kostela).

Naši předkové říkali (po vzoru jedné příručky): největší životní radost mám z toho, že nejsem sám svůj, ale že patřím Kristu. Pro člověka dnešních časů je to vyjádření nezvyklé: zakládáme si obvykle právě na tom, abychom byli samostatní, sví, neodkázaní na nikoho jiného. Myslíme tím nenechat si od nikoho poroučet a zároveň nebýt nikomu na obtíž. To je přání zcela srozumitelné, nenechat si poroučet a nebýt na obtíž. A přece platí, že sám svůj nikdo není: to by byla leda iluze. A evangelista Marek, který zapsal první Ježíšovo kratičké kázání, trochu napoví: to, že Boha nevidíme přímo na scéně svých dnů, ještě neznamená, že tu není. Jen je třeba pozorně vnímat, *jak* je tu přítomen:

“Naplnil se čas a Boží království je blízko,” řekl Ježíš. Apoštol Pavel to parafrázoval: “Nemám na to, abych dosáhl cíle (i když se snažím), ale on si mě ten cíl najde sám.” Tak si na sebe udělejte čas, udělejte si v duši tu inventuru a připravte ji na příděl naděje: nechejte si v ní místo pro evangelium Boží spolehlivosti. Amen.